

R. 1, 1926, Nr. 2438

Starostwo Białostockie 028345

ROK I. BIAŁYSTOK, 20 LUTEGO 1926 R. Nr. 1. zaskowy

ŁĄCZNIK T. N. S. W.

MIESIĘCZNIK OKRĘGU BIAŁOSTOCKIEGO T-WA NAUCZYCIELI SZKÓŁ ŚREDNICH I WYŻSZYCH.

TREŚĆ: Od Redakcji. — Zjazd Okręgu Białostockiego T. N. S. W. — Zjazd nauczycieli fizyki i chemji Okręgu Białostockiego. — Zjazd nauczycieli wychowania fizycznego i lekarzy szkolnych. — Zjazd prezesów Kół. — Zjazd dyrektorów. — Akademia ku czci Żeromskiego i Reymonta. — T-wo Krajoznawcze. — Uroczystość ku czci Żeromskiego w Wołkowysku. — Oczki czy oczka? — Do Zarządów Kół T. N. S. W. — Koło T. N. S. W.: a) w Białymstoku, b) w Bielsku Podlaskim, c) w Drohiczynie nad Bugiem, d) w Lidzie, e) w Wołkowysku, f) w Żyrowicach. — Ogłoszenia.

OD REDAKCJI.

Jedną z przyczyn wpływających ujemnie na rozwój naszej organizacji, na pogłębienie pracy i przyspieszenie tętna życia w Kołach T. N. S. W., jest niewątpliwie brak kontaktu między poszczególnymi jednostkami organizacyjnymi.

Celem naszym będzie danie możliwości nawiązania nici wzajemnego porozumienia się.

Doniosłość tego trwałego kontaktu dla usprawnienia funkcji organizacji odrazu stanie się jasną, jeżeli uprzytomnimy sobie te ogromne przestrzenie, które nas dzielą, fizyczną wprost niemożliwość częstszego spotykania się w celu informowania się o życiu wewnętrznym Kół, naradzania się w sprawach organizacyjnych, które teraz dopiero nabierają znaczenia dla większości w związku z ciosem, wymierzonym w nauczycielstwo szkół średnich przez tak zwaną ustawę sanacyjną.

W chwili bowiem niebezpieczeństwa zarówno dla nas, jak i dla szkoły, opuszczeni przez społeczeństwo, które w swej większości jeszcze niema zrozumienia tego, na czym polega praca nauczyciela, musieliśmy i nadal musimy walczyć w zwartych szeregach organizacji nauczycielskiej o prawa nauczyciela do pracy w warunkach, odpowiadających godności człowieka, słą rzeczy reprezentującego kulturę.

Dążenie do usprawnienia organizacyjnego winno być jednym z naszych celów.

Nie mniej ważnym jest spotęgowanie życia wewnętrznego Koła, jego funkcji kulturalnych.

Wymiana myśli i projektów, możliwość informowania się o tem, co się dzieje w Kołach na naszym terenie, niewątpliwie powinna przyczynić się do ożywienia naszych Kół.

578821

Musimy uświadomić sobie dokładnie niejednolite warunki naszej pracy, musimy zdać sprawę z oporów, jakie praca ta ma do przewyciężenia.

Ogromnie też zależy nam wszystkim na tem, abyśmy dokładnie zdali sobie sprawę z tego, jak wyglądają nasze nauczycielskie pozycje w bilansie pracy społecznej, ile mamy pozycji zapisanych na nasze dobro. Pamiętajmy bowiem, iż nas pomawiają o uchylanie się od współpracy ze społeczeństwem, o absenteizm w pracy społeczno-oświatowej.

Zdajemy sobie dokładnie sprawę z trudności zadania, którego się podejmujemy, lecz zarazem rozumiemy też i całą doniosłość służby łączności dla dobra naszej wspólnej sprawy.

W imię dobra interesów nauczycielstwa, skupionego w Kołach naszej organizacji, w imię dobra sprawy szkolnej prosimy kolegów o współpracę i moralne poparcie.

Zjazd Okręgu Białostockiego T. N. S. W.

II Zjazd Okręgu Białostockiego T. N. S. W. odbędzie się w niedzielę d. 14 marca r.b. w Białymstoku w sali gimnazjum państwowego męskiego (Kościelna 9).

Program Zjazdu.

Godz. 11.

1. Otwarcie Zjazdu.
2. Przemówienia powitalne.
3. Referat: „Wychowanie w szkole średniej“.
4. Dyskusja.

Godz 14-16.

5. Przerwa obiadowa.

Godz. 16.

6. Odczytanie protokołu I Zjazdu Okręgu Białostockiego T. N. S. W.
7. Sprawozdanie Zarządu Okręgowego.
8. „ Komisji Rewizyjnej.
9. „ Komisji Rozjemczej.
10. Wybory: a) Zarządu Okręgowego,
b) Komisji Rozjemczej,
c) Komisji Rewizyjnej.
- 11) Wnioski.

Na podstawie art. 33 statutu T. N. S. W. w Zjeździe Okręgowym biorą udział z głosem stanowczym:

- a) członkowie szczególnie zasłużeni,
- b) delegaci Zarządu Głównego,
- c) członkowie Zarządu Okręgowego, Okręgowej Komisji Rewizyjnej i Rozjemczej,
- d) delegaci Kół, wysłani przez poszczególne Koła, w liczbie 1 na 10-ciu członków Koła.

Wnioski Kół i delegatów na Zjazd winny być podane do wiadomości Zarządu Okręgowego najpóźniej na 8 dni przed Zjazdem.

Zarząd Okręgowy prosi Zarządy Kół o podanie do d. 5 marca 1926 r. nazwisk delegatów.

Dla przybywających mogą być zamówione pokoje w hotelu, lub też przygotowane kwatery u członków Koła Białostockiego, wobec tego wraz z podaniem nazwisk delegatów należy zaznaczyć, czy chodzi o pokój w hotelu, czy o kwaterę prywatną.

Delegatom, zgłoszonym w oznaczonym terminie, zostaną listownie zakomunikowane adresy wyznaczonych im kwater.

Delegaci winni posiadać listy uwierzytelniające, wystawione przez Zarząd Koła.

W charakterze gości mogą brać udział w Zjeździe wszyscy członkowie T. N. S. W. za okazaniem legitymacyj członkowskich.

Imienne karty uczestnictwa wydawane będą delegatom i gościom od godz. 10-ej d. 14 III.26 r. w gmachu gimnazjum (Kościelna 9).

I Zjazd Nauczycieli fizyki i chemji Okręgu Białostockiego.

Z inicjatywy sekcji fizyko-chemicznej przy Kole T. N. S. W. w Białymstoku, w porozumieniu z Zarządem Okręgu Białostockiego, odbył się w dniach 6 i 7 grudnia roku ubiegłego Zjazd Nauczycieli fizyki i chemji szkół średnich i seminarjów nauczycielskich Okręgu Szkolnego Białostockiego. Udział w zjeździe był bardzo liczny, bowiem przybyli nań prawie wszyscy nauczyciele wymienionych przedmiotów w szkołach średnich ogólnokształcących oraz większość nauczycieli seminarjów nauczycielskich w liczbie 37 osób, oraz liczni goście w osobach przedstawicieli Kuratorjum Szkolnego i nauczycieli szkół białostockich.

Referaty wygłosili: kol. Firewiczowa z Suwałk, kol. Modzelewska z Łomży, kol. Karpiński ze Świsłoczy, z Białegostoku: kol. Czerniaków, Kowal, Kwapiński oraz adiunkt Politechniki Warszawskiej p. Józef Roliński. Po ożywionej dyskusji, w której brali również udział pp. wizytatorowie Wajdowicz i Krynicki, uchwalono następujące rezolucje:

1) Ze względu na wartości rzeczowe i formalne chemji, jako przedmiotu naukowego w szkole średniej, wymagającego większego rozwoju umysłowego młodzieży, systematyczny kurs tej nauki w gimnazjum matematyczno-przyrodniczym należy przenieść na klasy wyższe.

2) Ponieważ nauczanie przyrody żywej wymaga pewnego zasobu wiadomości z chemji już w klasie 4-ej i 5-ej—należy utworzyć propedeutyczny kurs tego przedmiotu w kl. 4-ej

3) Zjazd konstatuje, że w gimnazjum humanistycznym ilość godzin chemji w klasie VII jest niedostateczną do opanowania kursu w zakresie obowiązującego programu; nauczanie chemji winno trwać w ciągu całego roku z liczbą godzin nie mniejszą, niż 3-tygodniowo.

Nauka botaniki w kl. IV-ej winna być połączona z propedeutycznymi wiadomościami z chemji. Czas na to potrzebny możnaby uzyskać, przenosząc część zoologii na kl. 5-ą.

4) Nie przesądzając w danej chwili sprawy wartości nowego projektu ustroju szkolnictwa, Zjazd stwierdza, iż w razie gdyby ustrój ten został wcielony w życie, należy wprowadzić do klas 4-tych liceów obydwu typów propedeutykę chemiczną w ilości 3 godzin tygodniowo; w I roku gimnazjum humanistycznego (kl. 7-ma) chemji winny być poświęcone 2 godziny tygodniowo, a w gimnazjum przyrodniczo-matematycznym — w I i II roku (7 i 8 klasy) — po 3 godziny.

5) Zjazd stwierdza, iż nowy program propedeutyki fizyki i chemji, wydany w roku 1925, zawiera szereg ćwiczeń, które ze względu na to, iż przerastają rozwój umysłowy dzieci, bądź są niebezpieczne i szkodliwe dla zdrowia, bądź też nie mogą być wykonane z należytą ścisłością, nie powinny być wykonywane i winny być z programu usunięte. Do ćwiczeń tych należą: ćw. 55 na str. 75 (oznaczenie zawartości miedzi i cynku w mosiądzu zapomocą mierzenia objętości), ćw. 57 na str. 79 (oznaczenie ciężaru właściwego nafty zapomocą naczyń połączonych), ćw. 29 na str. 84 (stwierdzenie rozszerzalności ciał stałych na przyrządach, samodzielnie przez uczniów obmyślonych i zbudowanych), ćw. 45 i 46 na str. 86 (pomiar prężności pary nasyconej) i wykonanie wykresu (!!), ćw. 59 na str. 88 (sporządzenie igielki magnesowej) ćw. 57 i 58 na str. 89 (sporządzenie fotometru i aparatu fotograficznego), ćw. 62 na str. 88 (naprawianie światła elektrycznego), ćw. 27 i 28 na str. 83 (badanie chloru i kwasu solnego) i inne.

6) Zjazd stwierdza, iż wycieczki naukowe, mające na celu poznanie rodzimego przemysłu i produkcji, posiadają wielkie znaczenie wychowawczo-dydaktyczne i winny być przez władze szkolne jaknajusilniej popierane.

7) Organizacja i należyte prowadzenie pracowni fizycznej wymaga ze strony nauczyciela fizyki znacznego nakładu pracy i czasu i dlatego należy zwiększyć ilość godzin, liczonych nauczycielowi za prowadzenie pracowni.

8) Pracownia fizyczna jest instytucją, która powinna się rozwijać i udoskonalać. Do należytego jej funkcjonowania i ustawicznego rozwoju oprócz większych sum, sporadycznie wpływających, powinna być przeznaczona stała miesięczna dotacja w sumie nie mniejszej od 100 zł.

9) Wobec tego, iż wiele szkół pozbawionych jest dostatecznej ilości pomocy naukowych i odpowiednich urządzeń, koniecznych do racjonalnego postawienia sprawy nauczania fizyki i chemji w gimnazjach i seminarjach nauczycielskich, Zjazd zwraca się do władz szkolnych z prośbą o obracanie taksy za zużycie materiałów i pomocy naukowych na użytek tych szkół celem podniesienia poziomu nauczania tych przedmiotów.

10) Zjazd stwierdza konieczność utworzenia Komisji, która opracowałaby rodzaje zadań do zajęć praktycznych w gimnazjach obu typów i seminarjach nauczycielskich, niezbędnych do tych zadań i do demonstracji przyrządów z podaniem rysunków, szkiców i zasadniczych wymiarów. Sporządzony przez Komisję wykaz zadań z rysunkami i szkicami przyrządów przedstawić Kuratorjum Białostockiemu w celu poczynienia starań wobec Ministerstwa na wydanie obstalunków firmom polskim. Komisja ta stanowiłaby czynnik, kontrolujący zaopatrywanie szkół w pomoce do fizyki i chemji.

11) Wobec niemożności wyprodukowania w kraju niektórych pomocy, Komisja wyżej wymieniona winna zwrócić się do Ministerstwa z prośbą o ułatwienie sprowadzenia takowych z zagranicy, a firmom handlowym udzielić wskazówek, jakie mianowicie typy tych pomocy i od jakich firm mają nabywać. Produkcję krajową skierować na właściwe tory przez zmuszenie producentów do przytrzymywania się wzorów, opracowanych przez Komisję.

12) Zjazd stwierdza, iż pożądanem byłoby zorganizowanie w czasie feryj letnich kursu fizyki praktycznej na jednej z wyższych uczelni z odpowiednimi ćwiczeniami laboratoryjnymi, przystosowanymi do potrzeb wykładowych szkół średnich.

13) Celem dokładnego zobrazowania stanu i poziomu nauczania fizyki i chemji w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich Zjazd poleca Komisji Wykonawczej Zjazdu przeprowadzić ankietę w sprawie pracowni i ich zaopatrzenia w inwentarz i pomoce naukowe oraz programu i sposobu zajęć praktycznych z młodzieżą.

14) Zjazd stwierdza konieczność istnienia w każdym gabinecie fizycznym podręcznej biblioteczki naukowej.

15) Ze względu na brak w języku polskim odpowiednich czasopism naukowych, któreby zadość czyniły wszystkim potrzebom nauczycieli fizyki i chemji, Zjazd poleca Komisji Wykonawczej stworzenie placówki prasowej, dającej możliwość wymiany poczynionych przez nauczycielstwo spostrzeżeń i opracowanych metod pracy eksperymentalnej, oraz informującej o postępach w tej dziedzinie, osiągniętych zagranicą.

Należy porozumieć się z redakcją „Przeglądu matematyczno-fizycznego” co do prowadzenia w tem piśmie działu fizyko-chemicznego w szerszym zakresie zarówno pod względem dydaktycznym jak i naukowym, z obszernym przeglądem prasy naukowej krajowej i zagranicznej.

16) Ze względu na zwiększające się zainteresowanie młodzieży szkolnej lotnictwem, Zjazd uważa za konieczne wykorzystanie materiału fizyki i chemji (gdzie to jest możliwe) w celu szerzenia zainteresowania i zamiłowania do lotnictwa.

17) Ze względu na ważność nauki o radjotelegrafji tak dla szkoły jak i dla obrony Państwa, zjazd uważa, że należy w szkołach szerzyć zainteresowanie w tym kierunku przez zakładanie towarzystw radioamatorów.

Pozatem sekcja matematyczno-przyrodnicza przy Suwalskiem Kole T. N. S. W. zgłosiła na Zjazd następujące postulaty, które zostały przez Zjazd przyjęte:

1) Sekcja Matematyczno-Przyrodnicza Koła T. N. S. W. zwraca się za pośrednictwem Zjazdu do Kuratorjum z prośbą o udzielanie dodatkowych godzin na ćwiczenia praktyczne z propedeutyki fizyki i chemji tam, gdzie warunki wymagają dzielenia klasy na grupy.

2) Ze względu na brak odpowiedniego podręcznika fizyki dla klas starszych, Sekcja zwraca się za pośrednictwem Zjazdu do M. W. R. i O. P. z prośbą o ogłoszenie konkursu na ułożenie i napisanie podręczników fizyki dla każdego typu szkół średnich

3) Uważając dotychczasowe połączenie programów i godzin fizyki i kosmografji w kl. 8 za niekorzystne dla kosmografji, Sekcja uważa za konieczne rozdzielenie programów tych przedmiotów i wyznaczenie odpowiedniego czasu na lekcje kosmografji.

Wyniki prac Zjazdu są niezwykle owocne; w referatach wykazywano szereg braków istniejących w dziedzinie programów nauczania, zaopatrzenia pracowni w pomoce naukowe i wskazano środki zaradcze; gdyby postulaty Zjazdu dały się choć w części zrealizować, byłby to poważny krok naprzód,—nauczanie fizyki i chemji stałoby się na należytych poziomach.

Byłoby rzeczą wielce pożądaną, aby podobne zjazdy odbyły się w każdym Okręgu, a następnie zjazd ogólny delegatów-nauczycieli fizyki i chemji ze wszystkich Okręgów Szkolnych Rzeczypospolitej, Korzyści, jakieby uzyskała szkoła w dziedzinie nauczania, byłyby ogromne.

ZJAZD NAUCZYCIELI WYCHOWANIA FIZYCZNEGO I LEKARZY SZKOLNYCH.

W d. 6 i 7 marca 1926 r. odbędzie się w Białymstoku Zjazd nauczycieli wychowania fizycznego i lekarzy szkolnych w celu omówienia szeregu niemiernie doniosłych zagadnień życia szkolnego, jak naprz: sprawy zawodów międzyszkolnych, zagadnienia hufców szkolnych i propagandy higieny w szkole.

Zjazd ten organizuje sekcja wychowania fizycznego w porozumieniu z Zarządem Koła i Zarządem Okręgowym, przy poparciu Kuratorjum.

Organizatorzy rozesłali do wszystkich szkół w Okręgu Białostockim odezwę, nawołującą zainteresowanych do wzięcia jaknajliczniejszego udziału w Zjeździe.

Wszelkich informacji udziela dr. Czesław Karwowski (Gimnazjum państwowe męskie).

ZJAZD PREZESÓW KÓŁ T. N. S. W.

W związku z uchwaleniem przez Sejm, krzywdzącej w sposób szczególny nauczycielstwo szkół średnich, tak zwanej ustawy sanacyjnej odbył się w Białymstoku w d. 31 stycznia r. b. Zjazd prezesów Kół T. N. S. W. Okręgu Białostockiego.

Przybyli na Zjazd prezesi Kół: Białostockiego, Lidzkiego, Łomżyńskiego, Ostrołęckiego i Wołkowyskiego.

Na posiedzeniu zaznajomiono się ze stanowiskiem, zajęтым wobec ustawy przez poszczególne Koła i radzono nad ustaleniem jednolitego frontu oraz taktyką na zebraniu walnem w Warszawie d. 2.II 1926 r.

Jednocześnie dyskutowano nad wzmożeniem pracy organizacyjnej i kulturalno-oświatowej w Kołach T. N. S. W. na terenie naszego Okręgu.

ZJAZD DYREKTORÓW.

W dniu 14.II 1926 r. odbył się w Białymstoku Zjazd dyrektorów państwowych szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich.

Zjazd zagał Dr. Stanisław Hałko, dyrektor gimnazjum im. kr. Zygmunta Augusta, wyłuszczając powody zwołania Zjazdu i jego cel; poczem zabrał głos p. Kurator Zygmunt Gąsiorowski, witając zebranych dyrektorów i życząc im owocnych obrad dla dobra szkoły i narodu.

Po przerwie przystąpiono do zorganizowania Koła Stowarzyszenia Dyrektorów Polskich Szkół Średnich Państwowych na terenie Kuratorjum Okr. Szkoln. Białostockiego. Wybrano Zarząd, komisję rewizyjną oraz delegatów na Zjazd do Warszawy w dn. 20.II 1926 r.

Do Zarządu zostali wybrani: Dr. Stanisław Hałko — przewodniczący, dyr. Inż. Wilkoszewski — zastępca przewodniczącego, dyr. Biegański — skarbnik, dyr. A. Zubelewiczówna — sekretarz. W skład Komisji weszli: dyr. E. Sojecki (Ostrołęka) i dyr. I. Kleindienst (Stouim)

Po załatwieniu spraw organizacyjnych zebrani omówili następujące zagadnienia: Ustawa sanacyjna o zapewnieniu równowagi budżetowej — a dyrektorzy; Regulamin egzaminów maturalnych. Największą dyskusję wywołała sprawa godności nauczycielskiej w społeczeństwie.

Wynik dyskusji ujęto w rezolucje, które zostaną przedstawione na Walnem Zebraniu Delegatów Kół w Warszawie.

Ponadto omówiono kilka spraw z dziedziny administracji szkolnej.

AKADEMJA KU CZCI ST. ŻEROMSKIEGO I W. REYMONTA.

Dn. 21 stycznia rb. w sali państwowego gimnazjum męskiego im. Kr. Zygmunta Augusta w Białymstoku odbyła się uroczysta akademja ku czci dwóch Wielkich Zmarłych

Urządzeniem akademji zajęły się organizacje nauczycielskie, a więc Zarząd Okręgowy i Koło T. N. S. W., Oddział Związku Nauczycielstwa Szkół Średnich i Związek Naucz. Szkół Powszechnych

Akademję zagał Kurator Okręgu Szkolnego Biał. p. Z. Gąsiorowski, charakteryzując krótko znaczenie wielkich pisarzy i stratę, jaką społeczeństwo poniosło przez ich przedwczesny zgon, przyczem wezwał obecnych do uczczenia Zmarłych przez powstanie.

Chór seminarjum nauczycielskiego pod batutą prof. L. Chmielewskiego wykonał okolicznościowe pienia kompozycji samego dyrygenta

Nauczyciel jęz. polskiego w państwowym gimnazjum męskim w Białymstoku — ks. St. Marcinkowski — wygłosił referat o twórczości S. Żeromskiego. Prelegent, przypominając słuchaczom przewodnią ideę wszystkich

utworów Żeromskiego, podkreślił, iż naczelnym hasłem Twórcy „Popiołów” jest miłość człowieka, która tchnie z każdego niemal wiersza.

Życiorys W. Reymonta wraz z podkreśleniem ważniejszych cech twórczości Mistrza Słowa podał nauczyciel jęz. polskiego w państw. gimnazjum koedukacyjnym w Lidzie p. A. Kasprzycki.

Nastrój wśród niezbyt licznie, niestety, zebranej publiczności panował podniosły i powagą swą odpowiadający chwili.

T-WO KRAJOZNAWCZE.

W r. 1923 powstał w Białymstoku oddział Polskiego T-wa Krajoznawczego. W krótkim bardzo czasie oddział zgromadził 150 członków, co świadczy o istniejącym w społeczeństwie naszym zrozumieniu potrzeby poznania kraju ojczystego. Oddział zorganizował wycieczkę naukową do Grodna, którego liczne pamiątki historyczne zwiedzili uczestnicy wycieczki pod przewodnictwem p. Józefa Jodkowskiego. Urządzono także kilka odczytów krajoznawczych. Zainteresowanie wykazane przez społeczeństwo wróżyło oddziałowi wspaniały rozkwit, niestety, wskutek niezrozumiałego wprost zaniedbania się prezydium Zarządu i następnie wyjazdu kilku członków tegoż z Białegostoku, działalność Oddziału zamarła zupełnie na całe trzy lata.

Obecnie grupa osób, do której wchodzi też pozostali członkowie Zarządu, postanowiła wznowić w Białymstoku pracę krajoznawczą i w tym celu organizuje w d. 13 marca r. b. odczyt krajoznawczy oraz zebranie, na które zaprasza dawnych członków Oddziału T-wa, a także wszystkich interesujących się sprawami krajoznawczymi.

Miejmy nadzieję, że praca budzącego się po długim letargu Oddziału Polskiego T-wa Krajoznawczego będzie owocną. Przyczyni się do tego niewątpliwie nauczycielstwo swoją wiedzą i ofiarną współpracą.

UROCZYŚĆ KU CZCI ST. ŻEROMSKIEGO W WOŁKOWYSKU.

Koło T. N. S. W. w Wołkowysku postanowiło uczcić pamięć Zgasłego Wielkiego Pisarza przez poświęcenie rozważaniu Jego twórczości pierwszego wykładu, projektowanego w Wołkowysku, „Uniwersytetu Powszechnego”.

W tym celu zaproszono członka Zarządu Okręgowego T. N. S. W. kol. J. Komornicką z Białegostoku, by dn. 29 stycznia br. wygłosiła referat o Żeromskim.

Inicjatorzy natrafili na niespodziewaną zupełnie trudność, okazało się bowiem, że zarządzający jedyną w mieście większą salą domu ludowego parafjalnego uznali, iż w domu tym o Żeromskim mówić „nie należy”.

Komentarze chyba zbyteczne.

Wobec tego wykład odbył się w gmachu Magistratu w sali posiedzeń Rady Miejskiej, nie mogącej, niestety, pomieścić tych wszystkich, dla których śnać imię Żeromskiego znane i drogie było i z pośród z górą dwustu przybyłych osób, część musiała wysłuchać referatu, stojąc w sąsiednich pokojach lub w sieni przy drzwiach wejściowych. Nie potrafiło to jednak zakłócić nadzwyczajnego wprost nastroju, jaki zapanował pod wpływem wspomnień o tem, kim Żeromski był dla Polski i dla naszego piśmiennictwa.

Widocznie większość inteligencji w Wołkowysku odczuła potrzebę złożenia choćby skromnego hołdu potędze ducha, uczucia i myśli polskiej, której uosobieniem był Żeromski w latach niewoli i w chwilach odzyskania niepodległości Najjaśniejszej Rzeczypospolitej.

OCZKI CZY OCZKA?

Obydwie te formy rozpowszechnione były w języku staropolskim i do dzisiaj się utrzymały. Wiąże się z niemi pewna różnica znaczeniowa, podobnie jak z formami **oczy** i **oka**.

Rzeczownik **oko** wbrew ogólnej zasadzie deklinacji nijakiej, której charakterystyczną cechą stanowi końcówka **a** w mianowniku liczby mnogiej przybiera w tym przypadku końcówkę **y**. Jestto dawna forma liczby podwójnej, używana dziś w znaczeniu liczby mnogiej. Obok niej spotykamy formę **oka**, która posiada znaczenie wyłącznie przenośne: **oka tłuszczu**, **oka w siatce**. To samo można powiedzieć o zdrobniałej formie tego rzeczownika: **oczki lub oczka**.

Z przykładów zaczerpniętych ze słownika Bogumiła Lindego widać, że forma pierwsza oznaczała zawsze organ wzroku, a forma druga—„**małe oka w robocie dzianej i tkanej**”.

Niektóre z tych przykładów przytaczamy:

1. **Oczki twoje obfitemi łzami oblewał (mianownik). Otrzy sam oczki z płakania. Ninaj drogie dziecię moje, niech sen zwiąże oczki twoje (biernik). Ujrzycie dziecię z oczki jasnymi, gwiazdom podobnymi (narzędnik).**

2. **Mały pajaczek nakształt subtelnej osnowy bez kądzieli sprzął włókno, wynalazek nowy, nie klejąc nici i do oczek oczka.**

O ile jednak forma **oka** posiada znaczenie wyłącznie przenośne, o tyle **oczka** mogą oznaczać także organ wzroku.

I tak Sienkiewicz mówi: „**Oczka Anusi strzelały na pana Longinusa**”, ale Mickiewicz w panu Tadeuszu pisze: „**przy nim dziewczę w zielonej sukience, jak ruta pozioma, wznosi oczki błękitne, jak bratki.** (Ks. XI w. 302). Zaś w wierszyku Konopnickiej „Sposób na lalczkę“ czytamy: „**ciągle stoi przed lusterkiem, ciągle tylko oczki mruży**”.

Forma **oczki** przeto nie jest prowincjonalizmem ani ruscyzmem i walczyć przeciw niej niema potrzeby.

S.

DO ZARZĄDÓW KÓŁ T. N. S. W. OKRĘGU BIAŁOSTOCKIEGO!

Zarząd Okręgu Białostockiego T. N. S. W. prosi Zarządy Kół:

1) o nadesłanie do d. 5 marca 1926 r. ogólnego sprawozdania z działalności Koła w r. 1925, wraz ze spisem imiennym członków Koła i sprawozdaniem kasowem.

2) O regularne nadsyłanie składek.

3) O jaknaj zęstsze wyczerpujące informowanie o działalności Koła.

Wszelką korespondencję należy klerować pod adresem:

ZARZĄD OKRĘGU BIAŁOSTOCKIEGO T. N. S. W. BIAŁYSTOK,
KOŚCIELNA 9.

KOŁO T. N. S. W. W BIAŁYMSTOKU.

W d. 1 stycznia 1926 r. Koło Białostockie liczyło 58 członków.

Do Zarządu wchodzi koledzy:

1. W. Białokoz—prezes, 2. J. Komornicka — wiceprezes, 3. W. Wołoszewicz — sekretarz, 4. J. Kuczkowski — skarbnik i 5. L. Czerniaków.

Do Komisji Rewizyjnej:

1. K. Kosiński, 2. W. Woźnicki i 3. Pardowa.

Do Komisji Rozjemczej:

1. K. Czernecki, 2. W. Kwapiński i 3. J. Komornicka.

Koło posiada pięć sekcji:

a) humanistyczną, b) matematyczną, c) fizyko-chemiczną, d) przyrodniczą i e) wychowania fizycznego.

Zebrań Koło w r. 1925 odbyło — 7, zarządu — 11, sekcji — 2.

Koło prowadzi w dalszym ciągu kursy dokształcające w zakresie 6 i 8 klas.

W d. 1 stycznia r. b. Koło uchwaliło składkę w wysokości $\frac{1}{2}\%$ miesięcznych poborów w celu stworzenia biblioteki pedagogicznej. Kuratorjum okręgu szkolnego obiecało pomoc w postaci lokalu i stałego miesięcznego zasiłku. Biblioteka i czytelnia mają obsługiwać całe nauczycielstwo białostockie, wobec czego wszystkie organizacje nauczycielskie na terenie Białegostoku zobowiązały się do takiej samej składki.

Na posiedzeniach Koła i sekcji zostały wygłoszone referaty:

1. „Język w matematyce“—kol. J. Kuczkowski.

2. „Przyczynki do rozważań nad wychowaniem młodzieży“ — kol. W. Białokoz.

3. „Wrażenia i uwagi o samorządach szkolnych“—zaproszony przez Koło kol. Małek.

Dla szerszych warstw zorganizowany został przez Koło odczyt prof. d-ra I. Myślickiego z Warszawy p. t. „Idea demokracji w świetle historii filozofji“.

Sekcja fizyko-chemiczna Koła zorganizowała zjazd nauczycieli fizyki i chemii Okręgu Białostockiego.

Sekcja wychowania fizycznego organizuje Zjazd nauczycieli wychowania fizycznego i lekarzy szkolnych w d. 6 i 7 marca 1926 r.

Prócz tego poszczególni członkowie Koła brali czynny udział w pracach Zarządów organizacyj samorządowych i społecznych, a więc: w Komisjach Wojewódzkich 2 osoby, w Radzie Miejskiej 2 osoby, w Radzie Szkolnej Miejskiej 3 osoby, w Kole Prelegentów 7 osób, w Białym Krzyżu 3 osoby, w Komitecie L. O. P. P. 3 osoby, w Komisji Oświaty Pozaszkolnej 3 osoby, w Wojew. Związku Kółek Roln. 2 osoby, w Tow. Kulturalno-Ośw. „Pochodnia“ 1 osoba, w Wojew. Komitecie Pomocy Akadem. 1 osoba. Czterej członkowie Koła T. N. S. W. byli prelegentami na Wakacyjnych Kursach Dokształcających dla Nauczycielstwa Szkół Powszechnych.

Odczytów wygłosili członkowie Koła ogółem 59, a mianowicie: 1) w Białymstoku 31, 2) w Bielsku-Podl. 4, 3) w Goniądzu 1, 4) w Łapach 5, 5) w Łyskowie 1, 6) w Małkini 4, 7) w Michałowie 2, 8) w Osowcu 1, 9) w Sokółce 2, 10) w Słonimie 2, 11) w Suwałkach 2, 12) w Wasilkowie 2, 13) w Zabłudowie 1, 14) w Wołkowysku 1.

KOŁO T. N. S. W. W BIELSKU PODLASKIM.

W d. 17 września 1925 r., z inicjatywy kol. dyr. H. Bułata, zorganizowane zostało Koło T. N. S. W. w Bielsku Podlaskim.

W skład Koła weszło 17 osób.

Do Zarządu zostali wybrani koledzy: St. Mercik — prezes, ks. Z. Olszewski — wiceprezes, M. Wyczółkowski — sekretarz, L. Czajkowski — skarbnik i K. Marcinkiewicz — zastępca skarbnika.

Do Komisji Rewizyjnej — koledzy: J. Czajkowska, W. Gorgoniowa i J. Pażucha.

Koło posiada 2 sekcje: a) naukową i b) pedagogiczną.

W r. 1925 odbyły się cztery zebrania walne członków, na których:

a) omówiono program pracy Koła;

b) rozpatrzono ankietę Zarządu Głównego w sprawie reformy szkolnictwa;

c) wysłuchano sprawozdania kol. dyr. Bułata ze Zjazdu Okręgowego nauczycieli fizyki i chemji w d. 6 i 7 grudnia 1925 r. w Białymstoku;

d) przedyskutowano sprawę zorganizowania w Bielsku Podlaskim Uniwersytetu Ludowego.

Zarząd odbył również cztery posiedzenia.

Sekcja naukowa na trzech posiedzeniach omówiła i doprowadziła do skutku sprawę zorganizowania obchodu Powstania Listopadowego (referat wygłosił kol. M. Wyczółkowski), oraz akademji ku czci W. Reymonta i St. Żeromskiego (przemawiali: kol. dyr. H. Bułat i kol. St. Mercik).

Sekcja pedagogiczna odbyła 2 posiedzenia w sprawach ogólnych, dotyczących szkolnictwa i odczytów o treści dydaktyczno-pedagogicznej.

KOŁO T. N. S. W. w DROHICZYNIE NAD BUGIEM.

Przesyłając resztę należnych Zarządowi Okręgowemu składek za rok 1925, skarbnik Koła Drohiczyńskiego powiadomił, że z d. 1 stycznia r. b. Koło przestało istnieć. Bliższych szczegółów nie nadesłano.

Zamieszczając tę wiadomość, wyrażamy żal z powodu zaniku placówki kulturalnej, jaką może i powinno być każde Koło T. N. S. W., szczególnie na prowincji, gdzie tych placówek jest bardzo mało.

KOŁO T. N. S. W. w LIDZIE.

Po przerwie wakacyjnej i po paru zebraniach walnych i Zarządu, szerszą działalność podjęło Koło w Lidzie od grudnia 1925 r. W pierwszej połowie tego miesiąca zorganizowano odczyt z przezroczami profesora uniwersytetu wileńskiego, d-ra B. Rydzewskiego, p. t. „Rozwój świata zwierzęcego w dziejach ziemi“.

19 grudnia urządzono akademję ku czci Bolesława Chrobrego; na program złożyły się: okolicznościowe przemówienie profesora uniwersytetu wileńskiego, d-ra T. Modelskiego, występ artysty operowego z Wilna, p. W. Benoniego, oraz produkcje miejscowych sił artystycznych.

W styczniu r. b. przygotowano dwa odczyty: kol. St. Wojtuna. „Wobec grozy przyszłej wojny powietrznej“, i kol. A. Kozłowskiego. „Wady ustroju współczesnego państwa“.

1 lutego r. b. odbył się odczyt prof. A. Janowskiego z Warszawy, redaktora „Ziemi“, p. t. „Egipt-Palestyna“, z przezroczami

Na odczyty przychodziło przeciętnie po 100 osób, przeważnie młodzieży szkolnej. Akademia Bolesławowska zgromadziła około 600 osób.

W najbliższym czasie projektują się obchody ku czci St. Żeromskiego, W. Reymonta, St. Staszica.

Koło utrzymuje czytelnię dzienników i innych czasopism oraz posiada zawiązek biblioteki.

W związku z ostatnimi bolączkami zawodowymi Koło odbyło w styczniu dwa walne zebrania, zakończone wysłaniem 12 rezolucyj na nadzwyczajne zebranie T.N.S.W. w Warszawie d. 2 lutego r. b.

Koło liczy obecnie 18 członków. Do Zarządu wchodzi: kol. Antoni Kasprzycki—prezes, kol. ks. Władysław Kisiel—zastępca prezesa, kol. Tadeusz Borzęcki—sekretarz, kol. Stanisław Rutkowski—skarbnik.

KOŁO T. N. S. W. w WOŁKOWYSKU.

Działalność Koła T. N. S. W. w Wołkowysku w roku ubiegłym zamarła na pewien czas. Rozeszła się nawet pogłoska o zupełnym zlikwidowaniu Koła. Na szczęście, wiadomość ta okazała się przedwczesną.

W d. 12 grudnia r. ub. odbyło się zebranie, zwołane przez kol. St. Rzerzychę w celu obudzenia Koła. Chęć należenia do Koła zgłosiło 17 osób. Wybrano Zarząd w składzie: kol. Józef Szczygiel—prezes, Stanisław Rzerzycha—sekretarz i dyr. Michał Wołłowicz—skarbnik.

W d. 8 stycznia r. b. zebranie walne członków Koła uchwalilo:

1. Na zebraniach Koła wygłaszać referaty na tematy naukowe i pedagogiczne i przeprowadzać dyskusję nad niemi. Pierwszy referat na temat metodyki nauczania historii w szkołach średnich wygłosi kol. dyr. Jackowski B.

2. Zorganizować Uniwersytet Ludowy. Wykłady rozpocząć od odczytów o St. Żeromskim i W. Reymoncie. Zwrócić się do Zarządu Okręgowego w Białymstoku o przysłanie prelegentów do wygłoszenia tych pierwszych odczytów.

3. Utworzyć kursy w zakresie 4-ch i 6-ciu klas gimnazjalnych. Na kierownika kursów wybrano kol. J. Szczygła.

4. W celu ożywienia życia towarzyskiego postanowiono zorganizować w d. 1 lutego r. b. zabawę taneczną.

5. Utworzono koleżeńską kasę pożyczkową.

Na zebraniu walnym Koła w d. 23 stycznia r. b. wydelegowano na nadzwyczajne zebranie T. N. S. W. w Warszawie w d. 2 lutego r. b. kol. dyr. Jackowskiego.

Wybrano Komisję Rewizyjną, do której weszli: kol. ks. Łuksza Wacław, Iwanowski Aleksy i Tomkowiczówna Natalja.

Na miejsce kol. dyr. Wołłowicza, który z powodu braku czasu nie może pełnić obowiązków skarbnika, wybrany został kol. Jan Skawiński. Do Zarządu weszli: kol. dyr. Apolonja Dominikiewiczówna i dyr. B. Jackowski.

KOŁO T. N. S. W. w ŻYROWICACH.

We wrześniu 1925 r. zostało zorganizowane Koło w Żyrowicach pod Słonimem.

Prezesem Koła jest kol. Eugenjusz Strojnowski, sekretarzem kol. Franciszek Kalinowski.

Wszyscy członkowie T. N. S. W. na terenie Okręgu Białostockiego otrzymywać będą „Łącznika“ T. N. S. W.“ bezpłatnie.

Zarządy Kół otrzymywać będą po dwa egzemplarze, z których jeden winien być dołączony do papierów wchodzących Koła, drugi — przechowywany w celu oprawienia po upływie roku.

Zarząd Okręgu Białostockiego T. N. S. W.
